

Кінцевим завданням підрозділу оподаткування є формування мережного графіка сплати податкових платежів, що складатимуть витратну частину бюджету підприємства, що розробляється в процесі бюджетування.

Підрозділ оподаткування не може ефективно виконувати покладені на нього завдання без взаємозв'язку з іншими структурними підрозділами підприємства. У процесі податкового планування пропонується створення трьох незалежних груп, покликаних виконувати такі основні функції планування: складання плану, реалізація плану і контроль за реалізацією плану.

Отже, організація роботи з податкового планування на кожному конкретному підприємстві залежить від його індивідуальних потреб та наявних кадрових і фінансових можливостей. Перед початком впровадження системи податкового планування необхідно реально оцінити затрати на її впровадження та очікувані вигоди від її реалізації. Слід зазначити, що впровадження системи податкового планування є трудомістким завданням, вирішення якого може спричинити перебудову багатьох внутрішніх процедур підприємства. Проте, у разі правильного вибору підходів до організації роботи підрозділу оподаткування та податкового планування на підприємстві в цілому, компанія може отримати ефективний механізм контролю й управління податковими зобов'язаннями, що у свою чергу забезпечить стабільність її фінансових можливостей.

Наук. керівн. Коновалов Є. І.

Література: 1. Муравьев В. В. Организация налогового планирования на предприятии / В. В. Муравьев // Аудит и финансовый анализ. – 2004. – № 2. – С. 26. 2. Орлов О. Планирование деятельности промышленного предприятия : підручник / О. Орлов. – К. : Скарби, 2005. – 336 с. 3. Аронов А. В. Налоговая политика и налоговое администрирование : учебн. пособ. / А. В. Аронов, В. А. Кашин. – М. : Экономист, 2006. – 591 с. 4. Сухарева Л. О. Податкове планування в системі управління підприємством : [монографія] / Л. О. Сухарева, П. М. Сухарев, Я. І. Глущенко. – Донецьк : ДонДУЕТ, 2006. – 209 с. 5. Корягін М. Облік, аналіз і контроль розрахунків за податками і платежами в системі управління підприємством / М. Корягін, М. Брич // Економічний аналіз. – 2010 – Вип. 6. – С. 251–253. 6. Полонська Ю. М. Мотиваційні аспекти податкового планування на підприємстві / Ю. М. Полонська // Коммунальное хозяйство городов : науч.-техн. сб. – Вып. 80. – Серия: Экономические науки. – К. : Техніка, 2008. – С. 171–180.

УДК 338.23:336.22:330.33

Ричкова С. М.

Магістр 2 року навчання
фінансового факультету ХНЕУ ім. С. Кузнеця

РОЛЬ ПОДАТКІВ У ФІНАНСОВІЙ СТАБІЛЬНОСТІ КРАЇНИ

Анотація. Досліджено податкові інструменти стабілізаційної політики. Наведено пропозиції щодо заходів дискреційної податкової політики в Україні, які сприятимуть підвищенню стимулюючої ролі оподаткування та усуненню недоліків податкового законодавства.

Аннотация. Исследованы налоговые инструменты стабилизационной политики. Приведены предложения относительно мероприятий дискреционной налоговой политики в Украине, которые будут способствовать повышению стимулирующей роли налогообложения и устранению недостатков налогового законодательства.

Annotation. The tax instruments of the stabilizing politycy are investigated. Suggestions are made in relation to the measures of discretionary tax politycy in Ukraine, that will assist in the increase of the stimulanting role of taxation and amendment of the tax laws.

Ключові слова: стабілізаційна політика, податкова політика, дискреційна податкова політика, податкові інструменти, автоматичні стабілізатори.

Одним із провідних напрямів стабілізаційної політики є податкова, за допомогою реалізації якої можна управляти структурою національної економіки, сприяти пріоритетному розвитку прогресивних галузей, стимулювати заощадження та інвестиційний процес, упорядковувати державні фінанси тощо. Податкова система досить складна і громіздка, механізми податкової політики слабо

пов'язуються із монетарним інструментарієм економічного регулювання. Усе це робить актуальним дослідження використання податкових інструментів з метою досягнення фінансової стабільності і виконання інших макроекономічних завдань.

Проблеми макроекономічного регулювання за допомогою податкових інструментів неові для економічної науки. Вагомий внесок у економічну теорію державного регулювання та використання його податкових інструментів зробили А. Сміт, Д. Рікардо, Дж. С. Міль, М. Туган-Барановський, Дж. М. Кейнс, Р. Гарод, Дж. Хікс, П. Семюельсон, Дембіцька О. О., Дембіцька А. О., Лимар та ін.

Основною метою дослідження є аналіз податкових інструментів стабілізаційної політики в Україні, вироблення пропозицій щодо підвищення стимулюючої ролі оподаткування та усунення недоліків податкового законодавства в контексті стабілізації посткризового розвитку вітчизняної економіки.

Україна є молодою державою з економікою, що розвивається та трансформується. У країні не створено стабілізаційних фондів, що суттєво ускладнює вирішення проблем, які викликані кризою у світовій економіці [1, с. 233].

При відсутності достатніх матеріальних і фінансових ресурсів неприйнятними для України є фінансові інтервенції. Такий інструмент впливу вимагає обережності через недостатню розвиненість фінансового ринку в Україні. Тому найвпливовішим інструментом економічної політики в обставинах, що склалися, є податки.

Стабілізаційна податкова політика має в розпорядженні дві групи заходів (рисунок). Система вбудованих стабілізаторів зменшує амплітуду циклічних коливань завдяки вилученню з ринку певної частини ефективного попиту на фазі буму та перенесенню його на фазу спаду, проте вона не може забезпечити перехід від депресії до реального відновлення, зростання доходів та зайнятості. Недолік використання тільки автоматичних стабілізаторів у тому, що вони хоча певною мірою і згладжують коливання ділового циклу, однак не в змозі забезпечити повну стабілізацію економіки та виправити більшість диспропорцій у ній.

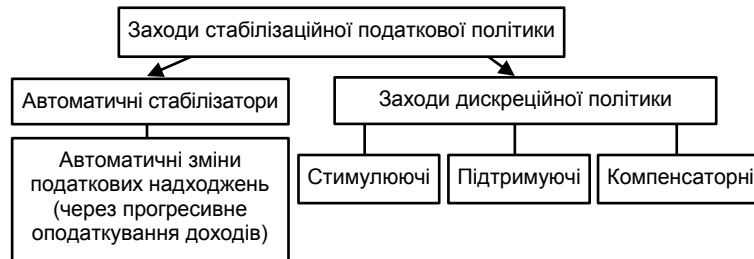

Рис. Заходи стабілізаційної податкової політики

Автоматичні стабілізатори можуть бути на фазі спаду та підйому. На фазі спаду: зниження обсягів виробництва призводить до автоматичного зменшення податкових надходжень, що послаблює зниження особистих доходів та споживчих витрат. Як наслідок, зменшення випуску продукції стає менш відчутним. На фазі підйому: у роки, що передують буму, при різкому зростанні інфляції збільшення податкових надходжень призводить до зменшення особистих доходів, стримування споживчих витрат, скорочення сукупного попиту. Як наслідок, уповільнює зростання цін та заробітної плати.

Реалізація стимулюючих та підтримуючих заходів податкової політики є достатньо ризикованим, і можлива тільки при наявності фінансових резервів, накопичених під час економічного підйому, невеликого рівня дефіциту, або можливостей швидкої мобілізації ресурсів для покриття цього дефіциту. Через це такі заходи повинні бути доповнені компенсаторними стабілізаційними заходами податкової політики. При цьому передумовою ефективності стимулюючих і підтримуючих заходів є їх завчасне планування із урахуванням особливостей економічного розвитку країни та часового лагу (табл. 1).

Перерозподільна і стимулююча функції податків повинні бути доміантними. Для України неприйнятним є пряме зниження ставок податків як, наприклад, це було здійснене США, Великобританією, Францією.

Таблиця 1

Заходи дискреційної фіскальної політики в рамках стабілізаційної політики держави

Заходи дискреційної фіскальної політики		
Стимулюючі – спрямовані на виведення країни із кризового стану через стимулювання споживчого попиту, інвестиційної діяльності, ділової активності. Мають обмежений термін та сферу застосування. Зниження ставок податків на доходи фізичних осіб та ПДВ. Збільшення стандартних та спеціальних податкових вирахувань	Підтримуючі – спрямовані на підтримку найбільш вразливіших верств населення та суб'єктів господарювання, які найсильніше постраждали від кризи. Відстрочки та розстрочки сплати податків, зменшення терміну повернення переплачених податків. Зміни механізму і термінів перенесення збитків при розрахунку податку на прибуток (підприємств)	Компенсаторні – компенсують зменшення надходжень до бюджету внаслідок кризових явищ, сприяють більш ефективному використанню бюджетних коштів, усувають наявні в економіці диспропорції. Підвищення ставок податків, що стосуються багатих верств населення. Удосконалення адміністрування податків

Це пояснюється такими причинами:

- недостатність фінансових ресурсів і відсутність фінансових резервів;
- труднощі із залученням зовнішніх ресурсів;
- недостатньо високий рівень економічної та податкової культури, який міг би надати гарантії того, що при зниженні ставок податків, підприємстві направили б вивільнені кошти на реалізацію економічних програм та цілі розвитку.

Гострою є проблема залучення фінансових ресурсів для здійснення стабілізаційних заходів. Такі ресурси акумулюються у вигляді стабілізаційного фонду. Проте в Україні на сьогоднішній день критичною є як ситуація із стабілізаційним фондом (фонд не було своєчасно сформовано), так і щодо наповнення бюджету (зменшилися податкові надходження), а також із зовнішніми запозиченнями.

Застосування податкових інструментів регулювання є одним із найбільш ефективних засобів державної підтримки інноваційної діяльності суб'єктів господарювання. Розвиненість та ефективність цих підприємств розглядається як конкурентна перевага національної податкової системи.

Як уже зазначалося, в умовах кризи нагальною проблемою є покращення адміністрування податків і зборів, яке може бути здійснене за напрямками, наведеними в табл. 2.

Таблиця 2

Напрями покращення адміністрування податків та зборів

Напрями	Характеристика
Удосконалення контрольно-перевірочної роботи	Здійснюється шляхом орієнтації контролюючих та правоохоронних підрозділів на виявлення схем ухилення від податків, їх знищення та відшкодування збитків, завданих державі; орієнтація контрольно-перевірочної роботи на діяльність несумлінних платників, що зменшить тиск на сумлінних
Підвищення ефективності роботи з податковим боргом та недопущення виникнення нового	Погашення податкового боргу – один із значних резервів наповнення державного бюджету при здійсненні податкового стимулювання
Якісне поліпшення боротьби з фіктивним відшкодуванням ПДВ	Ретельна перевірка кожного факту відшкодування ПДВ, супроводження контрольно-перевірочної роботи, і, насамперед, перевірок підприємств, віднесених до категорії "мінімізаторів"
Відшкодування у найкоротші строки законно-утвореного від'ємного значення ПДВ	Затримки з відшкодування цих сум вимивають обігові кошти підприємств та погіршують їх ділову активність. За наявності проблем з кредитуванням поточної діяльності цей захід набуває особливого значення
Запобігання відтоку капіталів за кордон, попередження схем мінімізації	Здійснюється шляхом встановлення обмежень із врахування у витратах сум роялті на користь нерезидентів та платників, звільнених від сплати податку на прибуток чи тих, які сплачують цей податок за іншою ставкою, а також витрат на придбання у нерезидента консалтингових послуг, маркетингу, реклами, інжинірингу

Названі пропозиції спрямовані на підвищення стимулюючої ролі податків, що буде сприяти зростанню економічної активності господарюючих суб'єктів та активізацію інноваційних процесів, і як наслідок – структурну перебудову економіки.

Стабілізаційна податкова політика в умовах недостатності матеріальних та фінансових ресурсів є найбільш впливовим інструментом макроекономічної політики. Вона має дві складові: використання дії автоматичних стабілізаторів та дискреційна податкова політика. У статті запропоновано заходи, реалізація яких дозволить створити підґрунтя для нової економічної моделі в Україні та дозволить збалансувати інтереси бізнесу, державних органів управління та інших членів суспільства. Дані заходи податкової політики спрямовані як на стимулювання підприємницької діяльності, так і соціальної відповідальності бізнесу.

Наук. керівн. Найденко О. Є.

Література: 1. Самуельсон П. Макроекономіка / П. Самуельсон, В. Нордгауз ; пер. з англ. – К. : Основи, 1995. – 544 с. 2. Соколовська А. М. Податкова політика в Україні у 2009 – 2010 роках: особливості та уроки на перспективу / А. М. Соколовська // Фінанси України. – 2011. – № 4. – С. 24 – 37. 3. Денисенко Д. Фіскальна політика держави та механізм її реалізації в перехідній економіці [Електронний ресурс] / Д. Денисенко. – Режим доступу : http://www.rusnauka.com/12_ENXXI_2010/Economics/65434.doc.htm. 4. Дишлева А. М. Механізм реалізації антикризової економічної стратегії у контексті бюджетно-податкової політики [Електронний ресурс] / А. М. Дишлева. – Режим доступу : <http://www.economy.nauka.com.ua/index.php?operation=1&iid=797>. 5. Олейнікова Л. Г. Удосконалення фіскальної політики України в рамках антикризової програми [Електронний ресурс] / Л. Г. Олейнікова. – Режим доступу : http://www.nbuv.gov.ua/portal/natural/vznu/eco/2010_3/138-144.pdf.